

30. Voûte, A. D. Cultuurmaatregelen die de weerstand van de bossen tegen insektenplagen verhogen. Ned. Bosbouw Tijdschr. 33 (1) 1961 (11-20).
31. Wardle, P. A. Spacing in plantations; a management investigation. Forestry 40 (1) 1967 (47-69).

Samenvatting en conclusies

DE STUDIEKRINGCOMMISSIE

Het voornaamste motief voor de toepassing van wijdere plantverbanden wordt gevormd door de sterk gestegen arbeidskosten bij aanleg en zuivering. Door de hoge kosten worden de kosten van de bij nauwe plantverbanden noodzakelijke vroegtijdige zuiveringen en van de eerste dunningen niet gedekt door de opbrengsten. Houtteeltkundig lijkt de toepassing van ruime plantverbanden zonder bezwaar mogelijk, wanneer de houtsoortenkeuze verantwoord is en plantsoen wordt gebruikt dat aan hoge kwaliteitseisen voldoet. Daarbij moet er echter wel op worden gewezen dat nog weinig feitelijke gegevens bekend zijn over de konsekwentie op het totale complex van groeiplaatsfactoren. Vooral als men bedenkt, dat de beplanting een aantal jaren later in sluiting zal komen.

Een probleem is de teelt van het plantsoen. Technisch is deze wel mogelijk, maar dat eist van de kwekers, naast een andere wijze van telen, grote investeringen in verband met een ver doorgevoerde mechanisatie en de bouw van koelruimten. Dit zal zeker voor de kleinere bedrijven moeilijkheden opleveren. Een technisch-organisatorische aanpassing van het kwekerijbedrijf is dan ook noodzakelijk. Hierdoor doet zich ook de noodzaak voelen van een prognose van de afname van het grotere plantsoen en wel voor minstens enkele jaren achtereen. Zonder een dergelijke prognose wordt het risico van de teelt van dit duurdere plantsoen voor de kwekers wel erg groot. Overleg tussen kwekers, afnemers en onderzoek hierover is dan ook dringend noodzakelijk. De Studiekringcommissie zal overwegen hoe zij dit overleg kan bevorderen, waarbij in eerste instantie gedacht zou kunnen worden aan contact tussen Vereniging van Boseigenaren en de Vereniging van Boomzaadhandelaren-eesters en bosplantsoenkwekers. Tevens dient te worden nagegaan hoe duur het plantsoen van goede kwaliteit wordt, want uit de discussies bleek duidelijk dat de meningen hierover nog verdeeld zijn. Overigens is voor een regelmatige afname van het plantsoen ook, zij het op langere termijn, de continuïteit van de velling en daarmee de afzet van het hout van bijzonder groot belang. Ook de bosbeheerder zal zijn methoden moeten aanpassen en er begrip voor moeten hebben dat de plantsoenprijs — per stuk — belangrijk zal stijgen. Nog meer dan tot nu toe zal hierover voorlichting gegeven dienen te worden.

In verband met de eisen die aan het plantsoen dienen te worden gesteld zal de N.A.K.B. andere maatstaven moeten gaan aanleggen en een juiste sortering van het plantsoen moeten kunnen garanderen. Het is moeilijk reeds nu een gefundeerd oordeel uit te spreken over de invloed van de wijdere plantverbanden op de groei, het tijdstip van sluiting, de te verwachten diameter bij de eerste dunning en de houtkwaliteit; het laatste vooral in verband met de takdikte. Wel is te verwachten dat meer gesnoeid zal moeten worden. Onderzoek in Nederland naar deze factoren is noodzakelijk. Bij gebruik van aangepast plantsoen is de bestrijding van onkruid in het algemeen niet nodig. Zolang echter nog geen goed plantsoen kan worden geleverd, kan in ernstig verwilderde terreinen de bestrijding van grassen noodzakelijk zijn, terwijl meestal ook loofhoutopslag in de volle groei chemisch dient te worden bestreden. Het bleek duidelijk dat een financiële vergelijking tussen beplantingen, aangelegd met verschillende plantverbanden, bijzonder moeilijk is door het ontbreken van gegevens over beplantingen, aangelegd met ruime verbanden. Aan de hand van schattingen kon echter worden aangetoond, dat beplantingen in wijd verband aangelegd, gunstiger resultaten geven. Uit de discussie over dit onderwerp kwam naar voren dat nog te veel met een onverantwoord hoge rentevoet wordt gerekend. Het liquiditeitsvraagstuk zal vooral bij de aanleg echter nog wel een rol blijven spelen.